

Wet 'Verduidelijking van de burgerschapsopdracht aan scholen in het funderend onderwijs'

Sinds 1 augustus 2021 onderstreept de nieuwe wet dat bevordering van burgerschap en sociale cohesie een taak is die om gerichte aandacht van scholen vraagt.

Opdracht voor scholen
Wat moet "mijn" school

Opdracht voor scholen
Wat moet "IK" op mijn school

Wat wordt er nu precies verplicht/verwacht in de wet?

Scholen mogen zelf vorm en inhoud geven aan het burgerschapsonderwijs. "Vrijheid van onderwijs".
Alle scholen dienen zich wel herkenbaar op een gemeenschappelijke verbindende kern te richten.

Kijk voor het integreren van de burgerschapsopdracht naar de samenhang met andere leergebieden in het schooleigen curriculum.

De school moet een veilige omgeving bieden waar leerlingen zich kunnen ontwikkelen tot verantwoordelijke en vrije individuen.

De inspectie wijst scholen op realisering van de wettelijke eisen die op dit punt gelden.

De inspectie kijkt of het aanbod op scholen:

- Doelgericht is (zijn er concrete leerdoelen, voor kennis, houdingen en vaardigheden?)

- Samenhangend is (is er een logische opbouw?)

- Herkenbaar is (geeft de school in de praktijk invulling aan de leerdoelen en samenhang?)

Het bevoegd gezag zorgt voor een schoolcultuur waarin alle bij het aanbieden van onderwijs betrokken personen, de randvoorwaardelijke basiswaarden voor leerlingen als centrale spelregels hanteren en voorleven.

DOEN !
Dit betekent doelgericht, samenhangend en herkenbaar werken voor "mijn" school.

Kerdoel 6
Maatschappelijke vraagstukken
De leerling weegt af welke mogelijkheden die heeft om t.a.v. maatschappelijke vraagstukken te handelen.

Analysen welke belangen en perspectieven een rol spelen binnen actuele, maatschappelijke en planetaire vraagstukken.

Uitdrukken van persoonlijke idealen en opvattingen.

Reflecteren hoe de eigen identiteit en waarden het handelen kunnen beïnvloeden.

Verkennen welke individuele en collectieve bijdragen aan oplossingen mogelijk zijn.

Kerdoel 5
Democratische betrokkenheid
De leerling verkent hoe die democratisch handelen binnen de democratische rechtsstaat kan vormgeven.

Uitleggen hoe in een democratische rechtsstaat macht en invloed over parlement, regering en onafhankelijke rechtsspraak zijn verdeeld.

Vergelijken en beoordelen van verschillende vormen van inspraak en besluitvorming in de samenleving.

Communiceren op een respectvolle wijze.

Leren omgaan met de wensen en de stem van de minderheid in besluitvormingsprocessen.

Reflecteren op proces en uitkomsten van inspraak en besluitvorming in de schoolomgeving.

Kerdoel 4
Maatschappelijke betrokkenheid
De leerling verkent verschillende mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.

Kennis over taken, rollen, rechten en plichten van burgers in de samenleving.

Onderzoeken welke middelen kunnen worden ingezet om individueel/collectief bij te dragen aan maatschappelijke veranderingen.

Onderzoeken van de rol en betekenis van maatschappelijke initiatieven, bewegingen en organisaties.

Benoemen en waarderen van de eigen bijdrage aan de samenleving in dagelijkse situaties.

Afweging maken van de eigen mogelijkheden om maatschappelijke betrokkenheid vorm te geven.

Kerdoel 3
Democratische waarden
De leerling geeft aan hoe diens handelen verbonden is met democratische waarden. Vrijheid, Gelijkwaardigheid, Solidariteit.

Kennis over ontwikkeling en de betekenis van de democratische waarden, het belang van de grondwet, en internationale verdragen kind- en mensenrechten ter bescherming van.

Onderzoeken van de grenzen aan vrijheid, gelijkheid en solidariteit op individueel, collectief en planetair niveau. Bevragen van morele en ethische perspectieven op rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid.

Reflecteren op de effecten van het eigen handelen op de omgeving en het welzijn van anderen, nu en in de toekomst.

Kerdoel 2
Diversiteit
De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.

Kennis over hoe de grondwet diversiteit in geloofs- en levensovertuiging, politieke voorkeur, afkomst, gender, seksuele oriëntatie en beperkingen beschermt.

Kennis over hoe de grondwet discriminatie en racisme afwijst.

Reflecteren op het eigen gedrag in situaties die discriminerend of stereotyperend zijn.

Verkennen van en reflecteren op de eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen.

In gedrag rekening houden met ervaringen en perspectieven van anderen.

Kerdoel 1
Schoolcultuur
Zorgdragen voor een democratische cultuur, een veilige schoolomgeving aandacht voor diversiteit en inclusie.

Aanbieden betekenis van democratische waarden.

Stimuleren van kritische denkvaardigheden, oordeelsvorming moreel en ethisch en het daarover respectvol communiceren offline en online.

Met leerlingen vormgeven van een democratische cultuur.

Aanbieden van actualiteit en maatschappelijke vraagstukken in samenhang met verschillende leergebieden.

KENNIS SHEET BURGERSCHAP IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

30 seconden spel
Burgerschap!

EDUX

ONDERZOEK KAART 1

BURGERSCHAP

IN HET VO

Vul in en verbind je eigen (hulp)lijn

Quickscan

EDUX

Ontdek

1 Visie en missie Is er een visie op burgerschap?

In onze onderwijskundige en pedagogische visie is beschreven wat wij verstaan onder burgerschap?

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

2 Beleid en doelen

Is er samenhangend en doelgericht beleid op burgerschap?

Er is een duidelijke (leer)lijn Burgerschap met heldere doelen.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

3 Burgerschap programma, is er een doordacht curriculum?

Er is een duidelijke leerlijn in opbouw en zichtbaar tussen de leerjaren. Hierin staat wat de l.k. doet en wat bij de l.l. zichtbaar is. Hierin is de specificatie voor leerjaar 3 havo/vwo meegenomen.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

4 Burgerschap activiteiten

Is er een rijk aanbod en beschikken we over inspirerende leermiddelen?

In de burg.act. is aandacht voor leren kritisch denken, vaardigheden voor sociaal en maatschappelijk handelen en identiteitsontwikkeling.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

5 School als oefenplaats

Is de school een plek waar leerlingen veilig en actief kunnen oefenen met onze democratische kernwaarden?

De school organiseert activiteiten waardoor leerlingen in de praktijk kunnen oefenen met burgerschapscompetenties.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

ONDERZOEK KAART 2

BURGERSCHAP

IN HET VO

Vul in en verbind je eigen (hulp)lijn

Quickscan

Ontdek

EDUX

6 Evaluatie

Is er zicht op wat de impact is van ons burgerschapsonderwijs?

De school heeft in beeld wat er nu

nodig is voor het schoolbrede burgerschapsprogramma om de gewenste opbrengsten te halen.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

7 Draagvlak en leiderschap

Is er draagvlak bij de schoolleiding en het team?

Alle medewerkers, onderwijzend en niet-onderwijzend, zijn actief betrokken bij het vormen van een ambitie, visie, beleid, doelen en activiteiten op het gebied van burgerschap.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

8 Rollen en taken

Is het voor iedereen duidelijk hoe de taken en rollen zijn belegd?

Op school weten alle medewerkers wat er van hen wordt verwacht met betrekking tot burgerschapsonderwijs.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

9 Professionalisering

Zijn er bekwame en betrokken leerkrachten?

Er is training en scholing op maat voor alle l.k., waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen specialisten burgerschap en algemene competenties.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG:

10 Omgeving en ouders

Is er samenwerking met ouders en partners buiten de school?

Ouders/verzorgers zijn betrokken bij de ambitie, visie, beleid en doelen met betrekking tot burgerschap.

Ja, DIT DOEN WE AL:

Nee, DIT WILLEN WE NOG: